

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo@stm.fi

Viite: Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö 13.12.2017 (STM/3551/2017)

Kansaneläkelaitoksen lausunto luonnokseen hallituksen esitykseksi sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi tietosuoja-asetuksen johdosta

Kansaneläkelaitos toteaa, että esitysluonnoksessa on sen alussa mainitun mukaisesti toteutettu esityksessä mukana olevaan sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädäntöön ne välttämättömät muutokset, tarkennukset ja päällekkäisyyksien poistamiset, jotka johtuvat EU:n yleisestä tietosuoja-asetuksesta. Valmistelun yhteydessä tuli esiin muitakin tietosuojaan ja henkilötietojen käsittelyyn liittyviä etuuslainsäädännön muutostarpeita, mutta nämä rajattiin tämän valmistelun ja esityksen ulkopuolelle.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi muun muassa, ettei rekisteröidyllä ole oikeutta siihen, että rekisterinpitäjä rajoittaa käsittelyä. Lisäksi ehdotetaan säännöstä, joka mahdollistaa automaattisten päätösten antamisen. Nämä ehdotukset ovat etuuskien toimeenpanon varmistamisen ja kehittämisen kannalta välttämättömiä ja tarpeellisia. Esityksessä on kuvattu niitä kansallisen lainsäädännön menettelyjä, jotka varmistavat rekisteröidyn oikeudet ja vapaudet kuten mahdollisuus muutoksenhakuun. Muutoksenhaun lisäksi hallintolaki ja etuuslainsäädäntö sisältävät myös muita menettelyjä ja keinoja puuttua mahdolliseen virheelliseen päätökseen kuten säännökset kirjoitus- ja las-
kuvirheen korjaamisesta sekä etuudenhakijan mahdollisuus esittää uutta selvitystä tai muutoin vaatia asiavirheen korjaamista. Näitä toimenpiteitä etuudenhakija voi esittää vapaamuotoisemmin ja niiden käsittely on nopeampaa kuin muutoksenhaun. Myös nämä voisi olla hyvä mainita esityksessä.

Esityksessä käsitellään suostumusta henkilötietojen käsittelyn oikeudellisena perusteena. Perusteluissa todetaan, että suostumuksen käyttö henkilötietojen käsittelyn oikeudellisena perusteena voisi osoittautua käytännössä hankalaksi tilanteissa, joissa suostumusta pyydetään suurelta henkilökoukelta lakisääteisen sosiaaliturvan toimeenpanoa varten. Tämän vuoksi ehdotetaan muutoksia niihin säännöksiin, joissa suostumus mainitaan. Tällainen on muun muassa sairausvakuutuslain 15 luvun 1 § 1 momentti, jossa säädetään sairausvakuutuskortista. Voimassa olevan säännöksen mukaan korttiin voidaan momentissa aiemmin mainittujen asioiden lisäksi merkitä henkilön suostumuksella myös muita Kansaneläkelaitoksen hyväksymiä tietoja ja muita sairausvakuutuksen toimeenpanossa välttämättömiä tietoja. Tämä muita tietoja koskeva

maininta ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana. Sairausvakuutuskorteissa ei nykyään ole muita tietoja kuin pykälässä lueteltuja ja esityksen valmistelun yhteydessä arvioitiin, ettei tällaisten tietojen merkitsemiselle ole tarvetta. Esityksen lausunolle lähettämisen jälkeen on ilmennyt, että sairausvakuutuskorttiin saattaisi olla tarvetta merkitä uusia tietoja. Tällä hetkellä suunnitellaan poikkeusmenettelyä koskien kalliiden lääkkeiden yhden kuukauden ostorajoitusta. Tämän ja mahdollisten muiden vastaavien lääkekorvauksiin liittyen muutosten vuoksi kyseisen sairausvakuutuskorttia koskevan momentin muotoilu tulisi harkita vielä uudelleen siten, että riittävät tiedot tulevaisuudessa voidaan merkitä, vaikka suostumus perusteena poistettaisiinkin.

Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemasta lainsäädännöstä esityksestä puuttuvat laki toimeentulotuesta, laki vammaisten henkilöiden tulkkauksipalvelusta, laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta opintotukilaki ja laki lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkasta. Tarve myös näiden lakien muuttamiseen on todettu tämän esityksen valmistelun yhteydessä. Kansaneläkelaitos pitäisi tarkoituksenmukaisena, että myös näihin lakeihin tarvittavat muutokset voitaisiin valmistella samaan esitykseen. Muutostarpeet ja niiden perustelut ovat samanlaisia ja näin ollen yksi esitys toisi paremmin esiin kokonaisuuden. Erityisesti automaattista päätöksentekoa koskevan pykälän säätäminen kansaneläkelakiin siten, että se kattaa kaikki Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemat etuudet, puoltaisi selkeyden vuoksi yhtä esitystä.

Etuusjohtaja

Anne Neimala

Osaamiskeskuksen päällikkö

Regina Ollila